

N.F.S. Grundtvig "Om Afguderie"

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.8, april 2016

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1813 (SJ: 207)

Andre udgaver

US *Udvalgte Skrifter* 2

Teksten er etableret af Jon Tafdrup

Punktkommentarer, indledning og tekstredigering er skrevet af Jon Tafdrup, redigeret af Klaus Nielsen og Vibeke A. Pedersen

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

|A:787|US:695

Om Afguderie.

At vi leve i en Hedningtid, det har jeg længe vidst, og de øiensynlige Kiendemærker herpaa, som saa hyppig vise sig i den litterære Verden, kan i Grunden ligesaa lidt forundre mig som de mange i den politiske og i Hverdagslivet; men jeg veed der ere Mange, som ei vil tro det, og da al Lægedom er forgiæves, saalænge Sygdommen ei vorder fornummet, agter jeg det passeligt, stundom at gjøre Menigheden opmærksom paa ret utvetydige Udbrud. Det er saameget mere min Skyldighed, som Man begynder at prise mig som en Afgudspræst, og jeg, i tidligere Dage, uden at ville det, har selv givet nogen Anledning dertil. Noget Saadant faldt mig nys i Øie, da No. 132 af Dagen faldt mig i Haand, thi efterat den politiske Journal der har fortalt os, at Aukathor er Nordens sande Gud og at den oldnordiske Asalære er en guddommelig sand Religion, maatte jeg deraf læse en Roes over den Anskuelse af Asalæren jeg fremstillede, før jeg, saa heder det, affaldt til nyere Tidens tomme

Afgudsbilleder. En lignende Yttring har jeg nys seet hos Svenskeren, der har varmet sin Hjerne med Phosphorus og betragtet Danmarks Skjaldskab i dets Lys, men det er ikke at regne, thi naar Man forlanger at Dannemark skal skyde *Huset paa Klippen* fra sig, for at vinde sin høimodige Naboes Venskab, er det ganske rimeligt at forlange det Samme i aandelig Forstand af Danmarks Søn. Til det smukke Raad, at jeg skal skyde min Christiendom fra mig, for at kunne rolig beskue Straalerne af det Absolutes idealiske Majestæt, er da ikke Andet at svare, end at naar Nordens Frederik skyder Norge fra sig, for at kunne rolig betragte Straalerne af Sverrigs Majestæt, da skal jeg betænke mig paa hvad der er for mig at gjøre, men indtil da vil jeg kun fra Klippen betragte Svenskerens Absolutthed, den rene *Indifferentpunkt*, midt i sin indbildte Herlighed med Latter og Spot, Afgudsdyrkerne med Sorrig og Harme. Jeg siger paa min Viis: tag Klippehuset fra mig om du kan! men vogt dig, at ikke en Steen nedruller fra Klippen og knuser dig med alle dine Afgudsbilleder, at ei, mens du drømmer dig til en Aukathor med *Hammer* og *Belte*, at Tordenslag rammer dig saa, at Man ei skal tale om Straaler, men vel om Røgen af Jordbrand, som opgaaer i Evighed! See, det er endnu dog lidt mythisk og jeg kan gjerne endnu spørge med *Vola*: forstaae I mig eller ikke?

Nu tilbage til Tydskeren, der og vil lege Aukathor i det Thrudvanger, hvor, efter Mythen, kun Trælle har hjemme, han dumdrstig og kaad som hans Frænder vover at sige, at jeg er affalden fra den guddommelig sande, oldnordiske Religion til nyere Tiders tomme Afgudsbilleder, fra Asalære til *Christendom*. Noget Frækkere har jeg i lang Tid ikke seet og det fortjener kun den dybeste Afskye, hvad Skriveren angaaer, men vel er det mærkværdigt, thi hvordan maa den almindelige Tænkemaade være, naar en Skribent midt i den saakaldne christne Menighed skal kunne, skal vove at tale saaledes? Det er sandt, han har ikke næret *Christendom*, men Enhver veed jo, at han med de, den nyere Tids tomme Afgudsbilleder, jeg skal være affaldet til, ei kan mene andet end Christus, end Fader, Søn og Hellig Aand, den sande Gud, hvem jeg med alle Christne ene og allene dyrker og tilbeder. Saavidt er det da kommet, at christelig Tro, ligesom i *Christendommens* første Dage kaldes et Affald fra den guddommelig sande Religion, er det ikke grueligt, have vi mere Vidnesbyrd behov om, at vi leve i en Hedningtid.

Hvad nu mit forrige Hedenskab angaaer, da er det desværre, sandt, jeg har været Hedning, som saamange hundrede Boglærde i de sidste Dage, det vil sige, der var en Tid, da jeg havde forloret min Tro paa Christus og Guds Ord, og troede kun paa Fornuften, men i anden Betydning var jeg det aldrig, og kun som Christen kiender Menigheden mig, skøndt min Skrivemaade i det Enkelte vist nok lige til 1810 tit var usømmelig for en Christen.

Sandheden heraf maa alle de som have kiendt mig stadfæste, og jeg maa igien ved denne Leilighed erindre om, at Beviserne herfor ligge for Publikums Øine. Det var 1806 da jeg egenlig førstegang talte offentlig og paa een|US:697gang skrev jeg et Par Ord om Sangene i Edda (Minerva Septbr. 1806) og Afhandlingen om Religion og Liturgi (Theolog. Maanedsk. Febr. 1807 indsendt i Octbr. 1806) og at denne Afhandling, trods de høitrvænde Ord og Talemaader, som vanhælder den, ei tillod Tvivl om ærlig christen Tro, skulde jeg mene, da den er en Krigserklæring mod Bibels og Christendoms Fjender. At jeg, formedelst Mangel paa inderlig Kiærlighed til Gud og Næsten, og Attraa efter forfængelig Ære i hele 4 Aar nølede med ret at begynde den forkyndte Krig og ansaae det, med saamange Christne, for en lovlig poetisk Frihed at tale om Afguder, som om de vare Noget, ansaae det med dem for rigtigt at sysle med Bøger og aandelige Ting uden strængt Hensyn paa *Bogen* og Christendommen, det er, desværre, sandt, men at jeg aldrig tog min Krigserklæring tilbage eller dulgte min Christendom, det er ogsaa sandt, ja alle mine Arbeider af nogen Vidde bekiende udtrykkelig bibelsk Christendom som *min* Religion, skjøndt de stræbe at læmpe sig lidt efter Tidens Tolerance. Saaledes bekiendte jeg mig i Afhandlingen om Videnskabelighed (Minerva Marts 1807) for Christen og i de fleste Dele *luthersk* Christen, saaledes erklærede jeg, i mine mest sværmeriske Arbeider: Om Asalæren (Minerva Mai 1807) og Nordens Mythologie, Christendom for den rene, aabenbarede Sandhed og lovpriste kun Asalæren som det Sandeste Mennesker have digtet, for det Sandeste Man kunde have udenfor Palæstina, før Christus kom til Jorden; saaledes vidner Optrinene af Kjæmpelivets Undergang utvetydig om christen Tro hos ham som fremstillede dem, og endelig fornyede jeg i min Dimispræken (1810) den Krigserklæring, i hvis Aand jeg strider, og |A:790med Guds Hjælp skal stride saalænge til Han byder mig at nedlægge Vaaben, for at indgaae i den Hvile, hvorefter Hjertet længes, og ved hvis Billede det størkes og vederkvæges paa Valen.

Denne ligefremme Henvisning til min offentlige Skrift mener jeg er det gyldigste Bevis for, at jeg aldrig har været en saadan Afgudspræst, som man nu finder Behag i at indbilde Folk, at jeg aldrig har troet paa Indbildningskraftens tomme Afgudsbilleder, aldrig i panteistisk Raserie bøiet mig for Odin og Aukathor, skjøndt der hist og her, som i Maskeradballet (1808) i det om Asalæren, i Indledningen til Nordens Mythologi, i Verset om Gunderslev Skov og flere Steder, ere Udtryk, som jeg hader og afskyer og som ene kan for Mennesker undskyldes ved Almindeligheden af den Mening, at Man i digteriske Arbeider gjerne kunde sige, hvad Man ikke meente, naar det kun klang godt og var tækkeligt for Indbildningen. Nu kan jeg ikke gjøre mere end paa det høitideligste gienkalde og fraskrive mig hver Udladelse og hvert Ord, som ei efter stræng Prøvelse kan

bestaae for Sandhedens, det er for Bibelens Domstoel, og ret inderlig bede Enhver, ikke af min forrige Adfærd at forarges, eller tænke, at, fordi jeg vedbliver at øve Skjaldskab, jeg da vitterlig siger det Mindste i Vers og Billede, som jeg ei holder for vis, christelig Sandhed, som jeg ei er rede til at gientage i det tørreste, mest utilhyllede Sprog. Til at blive ved med billedlig Tale har jeg den gyldige Grund, at den er Bibelens og Menneskets oprindelige, naturlige Sprog, at det Usynlige herved ei kan beskues uden som et Billede i Speilet. At jeg slet ikke er bange for i de mest utvetydige (Man kalder dem platte) Ord at udsige min Kulsviertro paa den hellige Skrift efter dens bogstavelige, det er *ordrette* Mening, det kan Man blandt andet see af min Prædiken om, hvorfor vi kaldes Lutheraner. Med Glæde seer jeg Guds Herlighed i Speilet og maa til Andres Glæde kundgjøre mit Syn, men ogsaa i denne Mening siger jeg med fuld Overbeviisning: salige ere de som ikke see, og dog tro!

N. F. S. Grundtvig.
